Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Ottende Afdeling)

2. april 2020*

»Præjudiciel forelæggelse – socialpolitik – princippet om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv – direktiv 2000/78/EF – forbud mod forskelsbehandling på grund af alder – offentlig indkaldelse af interessetilkendegivelser – betingelser for deltagelse – udelukkelse af pensionister fra den offentlige og den private sektor«

I sag C-670/18,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna (den regionale forvaltningsdomstol for Sardinien, Italien) ved afgørelse af 21. februar 2018, indgået til Domstolen den 29. oktober 2018, i sagen

CO

mod

Comune di Gesturi,

har

DOMSTOLEN (Ottende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, L.S. Rossi, og dommerne J. Malenovský og F. Biltgen (refererende dommer),

generaladvokat: M. Szpunar,

justitssekretær: R. Schiano, fuldmægtig,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 14. november 2019,

efter at der er afgivet indlæg af:

– CO ved avvocati G.L. Machiavelli, F. Cocco Ortu og M. Tronci,

– den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocati delle Stato M. Santoro og A. Jacoangeli,

– den græske regering ved E.-M. Mamouna, som befuldmægtiget,

– Europa-Kommissionen ved B.-R. Killmann og C. Valero, som befuldmægtigede,

* Processprog: italiensk.

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 1 og 2 i Rådets direktiv 2000/78/EF af 27. november 2000 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv (EFT 2000, L 303, s. 16).

2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en sag mellem CO og Comune di Gesturi (Gesturi kommune, Italien) angående en indkaldelse af interessetilkendegivelser vedrørende en undersøgelses- og rådgivningsopgave, som pensionerede personer var udelukket fra at deltage i.

Retsforskrifter

EU-retten

3 I henhold til artikel 1 i direktiv 2000/78 er »formålet med dette direktiv, med henblik på at gennemføre princippet om ligebehandling i medlemsstaterne, at fastlægge en generel ramme for bekæmpelsen af forskelsbehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv på grund af religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering.«

4 Dette direktivs artikel 2 fastsætter følgende:

»1. I dette direktiv betyder princippet om ligebehandling, at ingen må udsættes for nogen form for direkte eller indirekte forskelsbehandling af nogen af de i artikel 1 anførte grunde.

2. I henhold til stk. 1

a) foreligger der direkte forskelsbehandling, hvis en person af en eller flere af de i artikel 1 anførte grunde behandles ringere, end en anden i en tilsvarende situation bliver, er blevet eller ville blive behandlet

b) foreligger der indirekte forskelsbehandling, hvis en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis vil stille personer med en bestemt religion eller tro, et bestemt handicap, personer, som tilhører en bestemt aldersgruppe, eller personer med en bestemt seksuel orientering, særlig ufordelagtigt i forhold til andre personer, medmindre
   i) den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et legitimt mål, og midlerne til at opfylde det er hensigtsmæssige og nødvendige […]

[…]«

5 Nævnte direktivs artikel 3 med overskriften »Anvendelsesområde« bestemmer:

»1. Inden for rammerne af [Den Europæiske Unions] beføjelser finder dette direktiv anvendelse både i den offentlige og den private sektor, herunder offentlige organer, på alle personer for så vidt angår:

a) vilkårene for adgang til lønnet beskæftigelse, udøvelse af selvstændig erhvervsvirksomhed og erhvervsmæssig beskæftigelse, herunder udvælgelseskriterier og ansættelsesvilkår, uanset sektor eller branche og uanset niveau i erhvervshierarkiet, herunder i henseende til forfremmelse

[…]

c) ansættelses- og arbejdsvilkår, herunder afskedigelse og løn

[…]«

6 Samme direktivs artikel 4, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Uanset artikel 2, stk. 1 og 2, kan medlemsstaterne bestemme, at ulige behandling, som er baseret på en egenskab, der har forbindelse med en eller flere af de i artikel 1 anførte grunde, ikke udgør forskelsbehandling, hvis den pågældende egenskab på grund af karakteren af bestemte erhvervsaktiviteter eller den sammenhæng, hvori sådanne aktiviteter udøves, udgør et regulært og afgørende erhvervsmæssigt krav, forudsat at målet er legitimt, og at kravet står i rimeligt forhold hertil.«

7 Artikel 6 i direktiv 2000/78 med overskriften »Berettigelse af ulige behandling på grund af alder« fastsætter følgende i stk. 1:

»Uanset artikel 2, stk. 2, kan medlemsstaterne bestemme, at ulige behandling på grund af alder ikke udgør forskelsbehandling, hvis den er objektivt og rimeligt begrundet i et legitimt formål inden for rammerne af den nationale ret, bl.a. legitime beskæftigelses-, arbejdsmarkeds- og erhvervsuddannelsespolitiske mål, og hvis midlerne til at opfylde det pågældende formål er hensigtsmæssige og nødvendige.

Der kan bl.a. være tale om følgende former for ulige behandling:

a) tilvejebringelse af særlige vilkår for adgang til beskæftigelse og erhvervsuddannelse, beskæftigelse og erhverv, herunder betingelser vedrørende afskedigelse og aflønning, for unge, ældre arbejdstagere og personer med forsørgerpligt med henblik på at fremme deres erhvervsmæssige integration eller at beskytte dem

b) fastsættelse af minimumsbetingelser vedrørende alder, erhvervserfaring eller anciennitet for adgang til beskæftigelse eller til visse fordele i forbindelse med beskæftigelse

c) fastsættelse af en maksimal aldersgrænse for ansættelse, som er baseret på uddannelsesmæssige krav til den pågældende stilling eller nødvendigheden af at have tilbagelagt en rimelig periode i beskæftigelse før pensionering.«

National ret

8 Artikel 5, stk. 9, i decreto-legge 6 luglio 2012, n. 95, convertito con modificazioni dalla legge 7 agosto 2012, n. 135 (lovdekret nr. 95 af 6.7.2012, som ændret og ophøjet til lov nr. 135 af 7.8.2012 (almindeligt tillæg til GURI nr. 156, af 6.7.2012)), som ændret ved artikel 6 i decreto-legge 24 guigno 2014, n. 90, convertito dalla legge 11 agosto 2014, n. 114 (lovdekret nr. 90 af 24.6.2014, ophøjet til lov nr. 114 af 11.8.2014 (almindeligt tillæg til GURI nr. 190, af 18.8.2014)) (herefter »lovdekret nr. 95/2012«), regulerer de offentlige forvaltningers tildeling af undersøgelses- og rådgivningsopgaver, idet den bl.a. forbyder dem at tildele sådanne opgaver til pensionerede personer fra den private og den offentlige sektor. Det er ligeledes forbudt for dem at tildele disse pensionerede personer ledelses- eller direktøropgaver eller stillinger i ledelsesorganer i disse forvaltninger eller i virksomheder og selskaber, som disse sidstnævnte fører kontrol med, bortset fra opgaver som medlemmer af bestyrelser i lokale virksomheder og som faste medlemmer eller suppleanter af folkevalgte organer i visse virksomheder. Det er imidlertid tilladt, at disse stillinger, opgaver og samarbejder kan tildeles disse personer, når de

udføres på frivillig basis. Det er desuden fremhævet for så vidt angår ledelses- og direktørstillinger, betinget af deres karakter af frivillighed, at varigheden af funktionsperioderne ikke må overstige et år hos den samme administration uden mulighed for forlængelse eller fornyelse.

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

9 Den 28. december 2017 offentliggjorde Gesturi kommune en indkaldelse af interessetilkendegivelser med henblik på at tildele en undersøgelses- og rådgivningsopgave for det kommunale genbrugscenter.

10 Hvad angår betingelserne for deltagelse indeholdt denne indkaldelse af interessetilkendegivelser et vilkår, hvormed det krævedes af ansøgerne, at de opfyldte følgende betingelser: »kandidateksamen i medicin og kirurgi – specialuddannelse i hygiejne – dokumenteret ledelseserfaring inden for Servizio Sanitario Nazionale [(den nationale sundhedstjeneste, Italien)] på mindst fem år – ikke at være pensioneret ansat fra den private eller offentlige sektor«.

11 Selv om CO opfyldte alle de faglige krav, der var anført i nævnte indkaldelse af interessetilkendegivelser, var det ikke tilladt for ham at deltage i proceduren, da han er pensioneret fra den offentlige sektor.

12 Idet CO var af den opfattelse, at det vilkår, der udelukker pensionerede personer, fra den kreds af ansøgere, der potentielt ville kunne deltage, udgør en indirekte forskelsbehandling på grund af alder og derfor skulle erklæres ulovligt og dermed ugyldigt, anlagde han sag til prøvelse af den i hovedsagen omhandlede indkaldelse af interessetilkendegivelser ved Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna (den regionale forvaltningsdomstol for Sardinien, Italien).

13 I sit søgsmål gjorde sagsøgeren i hovedsagen gældende, at artikel 5, stk. 9, i lovdekret nr. 95/2012, der forbyder de offentlige forvaltninger at tildele undersøgelses- og rådgivningsopgaver til pensionister fra den private og den offentlige sektor, skal undlades anvendt, da den er i strid med direktiv 2000/78. Denne bestemmelse tilsidesætter desuden artikel 21 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Sagsøgeren i hovedsagen anførte, at den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning skaber en indirekte forskelsbehandling, der ikke kan begrundes i et legitimt mål.

14 Den forelæggende ret ønsker oplyst, om den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning er i overensstemmelse med artikel 1 og 2 i direktiv 2000/78. I det tilfælde, at der rent faktisk er tale om en indirekte forskelsbehandling, er den forelæggende ret i tvivl om, hvorvidt der foreligger en mulig begrundelse som omhandlet i dette direktivs artikel 6. Det er således usandsynligt, at undersøgelses- og rådgivningsopgaver, der indebærer en vis kompleksitet, og som kræver en vis erfaring, kan udføres af personer, der påbegynder deres erhvervsmæssige karriere. En foranstaltning, der udelukker tildelingen af sådanne opgaver til personer, der er gået på pension, vil derfor være uhensigtsmæssig i forhold til det mål, der forfølges, som består i at fremme fornyelsen af personalet ved ansættelse af yngre personer.

15 På denne baggrund har Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna (den regionale forvaltningsdomstol for Sardinien) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen det følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er princippet om forbud mod forskelsbehandling, der er fastsat i artikel 1 og 2 i [direktiv 2000/78], til hinder for bestemmelsen i artikel 5, stk. 9, i lovdekret nr. [95/2012], hvorefter myndigheder ikke må tildele opgaver om undersøgelse eller konsultation til pensionerede privat eller offentligt ansatte?«

Det præjudicielle spørgsmål

16 Med dette spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om direktiv 2000/78 skal fortolkes således, at det er til hinder for en national lovgivning, der forbyder de offentlige forvaltninger at tildele undersøgelses- og rådgivningsopgaver til pensionerede personer.

17 Indledningsvis bemærkes for så vidt angår det af sagsøgeren i hovedsagen påberåbte argument om, at den forelæggende ret har undladt at undersøge spørgsmålet med hensyn til princippet om fri udveksling af tjenesteydelser, at en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der finder anvendelse uden forskel på italienske statsborgere og statsborgere i andre medlemsstater, i almindelighed kun kan være omfattet af bestemmelserne om de grundlæggende rettigheder, som er sikret ved EUF-traktaten, for så vidt som den vedrører situationer, der har en forbindelse med samhandelen mellem medlemsstaterne (jf. i denne retning dom af 11.6.2015, Berlington Hungary m.fl., C-98/14, EU:C:2015:386, præmis 24, og kendelse af 4.6.2019, Pólus Vegas, C-665/18, ikke trykt i Sml., EU:C:2019:477, præmis 17).

18 Dette er imidlertid ikke tilfældet i den foreliggende sag, idet alle de faktiske omstændigheder i tvisten i hovedsagen begrænser sig til én medlemsstats område, nemlig Den Italienske Republik.

19 Med henblik på besvarelsen af den forelæggende rets spørgsmål skal det efterprøves, om den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning henhører under anvendelsesområdet for direktiv 2000/78, og om den i bekræftende fald indfører en ulige behandling på grund af alder, der i givet fald kan være begrundet i henhold til direktivets artikel 6.

20 Hvad for det første angår spørgsmålet om, hvorvidt den i hovedsagen omhandlede lovgivning er omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2000/78, fremgår det såvel af direktivets titel og præambel som dets indhold og formål, at det tilsigter at fastlægge en generel ramme med henblik på at sikre enhver person ligebehandling »med hensyn til beskæftigelse og erhverv«, idet vedkommende tildeles en effektiv beskyttelse mod forskelsbehandling af en af de i artikel 1 anførte grunde, herunder alder (dom af 18.6.2009, Hütter, C-88/08, EU:C:2009:381, præmis 33, og af 12.10.2010, Ingeniørforeningen i Danmark, C-499/08, EU:C:2010:600, præmis 19).

21 Det fremgår desuden navnlig af artikel 3, stk. 1, litra a) og c), i direktiv 2000/78, at direktivet inden for rammerne af Unionens beføjelser finder anvendelse »både i den offentlige og den private sektor, herunder offentlige organer, på alle personer« for så vidt angår dels »vilkårene for adgang til lønnet beskæftigelse […] herunder udvælgelseskriterier og ansættelsesvilkår«, dels »ansættelses- og arbejdsvilkår, herunder afskedigelse og løn« (jf. i denne retning dom af 18.6.2009, Hütter, C-88/08, EU:C:2009:381, præmis 34, og af 12.1.2010, Petersen, C-341/08, EU:C:2010:4, præmis 32).

22 En national lovgivning, der generelt forbyder de offentlige forvaltninger at tildele undersøgelses- og rådgivningsopgaver til personer fra såvel den private som den offentlige sektor med den begrundelse, at de er pensionerede, fører til, at disse personer udelukkes fra enhver rekruttering eller ansættelse.

23 Heraf følger, at en sådan lovgivning direkte påvirker ansættelsesforholdets etablering og så meget desto mere de omhandlede personers udøvelse af visse erhvervsmæssige aktiviteter og skal dermed anses for at fastsætte regler vedrørende vilkårene for adgang til lønnet beskæftigelse som omhandlet i artikel 3, stk. 1, litra a), i direktiv 2000/78.

24 Under disse omstændigheder er den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2000/78.

25 Hvad for det andet angår spørgsmålet om, hvorvidt denne lovgivning indfører en ulige behandling på grund af alder som omhandlet i artikel 2, stk. 1, i direktiv 2000/78, skal det bemærkes, at ifølge bestemmelsens ordlyd »betyder »princippet om ligebehandling«, at ingen må udsættes for nogen form

for direkte eller indirekte forskelsbehandling af nogen af de i [direktivets] artikel 1 anførte grunde«. Det præciseres i direktivets artikel 2, stk. 2, litra a), at der i henhold til dette direktivs artikel 2, stk. 1, foreligger en direkte forskelsbehandling, hvis en person af en eller flere af de i direktivets artikel 1 anførte grunde behandles ringere end en anden i en tilsvarende situation. I henhold til artikel 2, stk. 2, litra b), i direktiv 2000/78 foreligger der indirekte forskelsbehandling, hvis en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis vil stille personer, som tilhører en bestemt aldersgruppe, særligt ufordelagtigt i forhold til andre personer.

26 I den foreliggende sag skal det bemærkes, at artikel 5 i lovdekret nr. 95/2012 ganske vist ikke er direkte rettet mod en bestemt alder. Udelukkelsen fra deltagelse i indkaldelser af interessetilkendegivelser med henblik på de offentlige forvaltningers tildeling af undersøgelses- og rådgivningsopgaver finder således anvendelse på alle pensionerede personer, selv om den alder, fra hvilken disse har kunnet modtage en alderspension, ikke er den samme for alle disse personer, idet denne alder ifølge indlæggene fra den italienske regering i retsmødet kan være mellem 60 og 75 år. Med henvisningen til pensioneringen har den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning imidlertid støttet sig indirekte på et kriterium, der er knyttet til alder, eftersom modtagelsen af en alderspension er betinget af, at personen har tilbagelagt et vist antal arbejdsår og har nået en vis alder.

27 En national lovgivning, der forbyder pensionerede personer at deltage i indkaldelser af interessetilkendegivelser for de offentlige forvaltningers tildeling af undersøgelses- og rådgivningsopgaver skal imidlertid anses for at give disse personer en mindre gunstig behandling end den, der forbeholdes samtlige personer, der fortsat udøver en erhvervsmæssig aktivitet.

28 En sådan lovgivning indfører følgelig en indirekte forskelsbehandling på grund af den omhandlede persons alder, bl.a. til forskel fra den forskelsbehandling, som var omhandlet i den sag, der gav anledning til dom af 21. maj 2015, SCMD (C-262/14, ikke trykt i Sml., EU:C:2015:336, præmis 28 og 30), der fandt anvendelse i forhold til den pågældendes status eller den samfunds- og faggruppe, som den pågældende tilhørte på nationalt niveau, idet akkumulering af udbetalt alderspension og indkomst fra erhvervsmæssig aktivitet var forbudt.

29 Det følger heraf, at den i hovedsagen omhandlede lovgivning udgør en indirekte forskelsbehandling på grund af alder som omhandlet i artikel 1 og artikel 2, stk. 2, litra b), i direktiv 2000/78.

30 Hvad for det tredje angår spørgsmålet om, hvorvidt denne ulige behandling kan begrundes med hensyn til artikel 6 i direktiv 2000/78, skal det bemærkes, at det i artikel 6, stk. 1, første afsnit, er fastsat, at ulige behandling på grund af alder ikke udgør forskelsbehandling, hvis den er objektivt og rimeligt begrundet i et legitimt formål inden for rammerne af den nationale ret, bl.a. legitime beskæftigelses-, arbejdsmarkeds- og erhvervsuddannelsespolitiske formål, og hvis midlerne til at opfylde det pågældende formål er hensigtsmæssige og nødvendige.

31 Nævnte artikel 6 præciserer ligeledes, at ulige behandling bl.a. kan omfatte tilvejebringelse af særlige vilkår for adgang til beskæftigelse for unge eller fastsættelsen af en maksimumsalder for rekruttering.

32 I det foreliggende tilfælde fremgår det af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning har til formål at sikre fornyelse af personalet ved rekruttering af yngre personer. Det følger desuden af den italienske regerings skriftlige bemærkninger, at artikel 5 i lovdekret nr. 95/2012 forfølger et dobbelt formål, dvs. dels at gennemføre en effektiv revision af de offentlige udgifter ved at nedsætte omkostningerne for den offentlige forvaltnings funktion uden at forringe indholdet af de tjenester, der ydes borgerne, dels at muliggøre foryngelsen af personalet ved de offentlige forvaltninger ved at fremme yngre personers adgang til offentlig ansættelse.

33 Det skal i denne henseende indledningsvis bemærkes, at muligheden for at påberåbe sig en række formål samtidigt, som enten er forbundet med hinanden eller inddelt efter, hvor vigtige de er, ikke er til hinder for, at der er tale om et legitimt formål som omhandlet i artikel 6, stk. 1, i direktiv 2000/78 (dom af 21.7.2011, Fuchs og Köhler, C-159/10 og C-160/10, EU:C:2011:508, præmis 44 og 46).

34 Desuden bemærkes, at selv om budgetmæssige hensyn kan være afgørende for en medlemsstats socialpolitiske valg og påvirke arten af og omfanget af de foranstaltninger til beskyttelse af beskæftigelsen, som den ønsker at vedtage, kan de imidlertid ikke i sig selv udgøre et mål for denne politik (jf. i denne retning dom af 20.6.2013, Giersch m.fl., C-20/12, EU:C:2013:411, præmis 51).

35 Heraf følger, at formålet om effektivt at nedbringe de offentlige udgifter, for så vidt som artikel 5 i lovdekret nr. 95/2012 i en overordnet økonomisk sammenhæng er en del af de foranstaltninger, der er nødvendige for at nedbringe uforholdsmæssigt store underskud i den italienske offentlige forvaltning, og nærmere bestemt tilsigter at undgå en kumulering af lønninger og alderspensioner, der hidrører fra offentlige midler, vil kunne påvirke arten af eller omfanget af foranstaltningerne til beskyttelse af beskæftigelsen, men kan ikke i sig selv udgøre et legitimt formål.

36 Hvad angår formålet, der består i at sikre en foryngelse af det tjenstgørende personale, bemærkes, at lovligheden af et sådant alment formål vedrørende beskæftigelsespolitikken ikke med rimelighed kan drages i tvivl, idet den er nævnt blandt de mål, der udtrykkeligt er opregnet i artikel 6, stk. 1, første afsnit, i direktiv 2000/78, og idet fremme af et højt beskæftigelsesniveau i henhold til artikel 3, stk. 3, første led, TEU udgør et af de mål, der forfølges af Unionen (jf. i denne retning dom af 16.10.2007, Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, præmis 64).

37 Ifølge Domstolens faste retspraksis er det ubestrideligt et lovligt mål i medlemsstaternes social- eller beskæftigelsespolitik at fremme ansættelse, navnlig når der er tale om at forbedre mulighederne for, at visse kategorier af arbejdstagere kan få fodfæste på arbejdsmarkedet, herunder at lette unges adgang til udøvelse af et erhverv (jf. i denne retning dom af 16.10.2007, Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, præmis 65, og af 19.7.2017, Abercrombie & Fitch Italia, C-143/16, EU:C:2017:566, præmis 37).

38 Nærmere bestemt er det berettiget som en undtagelse fra princippet om forbud mod forskelsbehandling på grund af alder at indføre ulige behandling i forbindelse med vilkårene for adgang til beskæftigelse, når det omhandlede formål består i at oprette en gunstig aldersstruktur mellem yngre og ældre tjenestemænd med henblik på at fremme ansættelse og forfremmelse af yngre medarbejdere (jf. i denne retning dom af 21.7.2011, Fuchs og Köhler, C-159/10 og C-160/10, EU:C:2011:508, præmis 50).

39 Det følger heraf, at de beskæftigelsespolitiske mål, der forfølges med den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning, principielt må anses for egnet til »objektivt og rimeligt« at kunne begrunde en ulige behandling på grund af alder.

40 Det skal efter selve ordlyden af artikel 6, stk. 1, første afsnit, i direktiv 2000/78 yderligere efterprøves, om de midler, der er gjort brug af for at opfylde disse formål, er »hensigtsmæssige og nødvendige«.

41 Det skal derfor undersøges, om artikel 5 i lovdekret nr. 95/2012 gør det muligt at opnå de beskæftigelsespolitiske formål, der forfølges af lovgiver, uden samtidig at foretage et for vidtgående indgreb i de legitime interesser for de pensionerede personer, der som følge af denne bestemmelse berøves muligheden for genansættelse.

42 I denne henseende skal det bemærkes, at medlemsstaterne råder over en vid skønsmargen ved valget af, ikke blot hvilket bestemt formål blandt andre man ønsker at forfølge på området for socialpolitik og beskæftigelse, men også ved valget af, hvilke foranstaltninger der kan opfylde det (jf. i denne retning dom af 22.11.2005, Mangold, C-144/04, EU:C:2005:709, præmis 63, og af 16.10.2007, Palacios de la

Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, præmis 68). Denne skønsmargen kan imidlertid ikke have til virkning, at gennemførelsen af princippet om forbud mod forskelsbehandling på grund af alder gøres illusorisk (dom af 12.10.2010, Ingeniørforeningen i Danmark, C-499/08, EU:C:2010:600, præmis 33).

43 Det påhviler desuden medlemsstaternes kompetente myndigheder at finde en rimelig balance mellem de foreliggende hensyn (dom af 16.10.2007, Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, præmis 71).

44 Forbuddet mod forskelsbehandling på grund af alder skal således tolkes i lyset af retten til at arbejde, der er anerkendt i artikel 15, stk. 1, i chartret om grundlæggende rettigheder. Der skal således lægges særlig vægt på ældre arbejdstageres deltagelse i erhvervslivet og dermed i det økonomiske, kulturelle og sociale liv. Det forhold, at disse personer forbliver erhvervsaktive, fremmer navnlig diversitet i beskæftigelsen. Interessen i, at nævnte personer forbliver beskæftigede, skal imidlertid afvejes i forhold til andre eventuelt modstridende interesser (jf. i denne retning dom af 21.7.2011, Fuchs og Köhler, C-159/10 og C-160/10, EU:C:2011:508, præmis 62-64, og af 5.7.2012, Hörnfeldt, C-141/11, EU:C:2012:421, præmis 37).

45 Det skal derfor afgøres, om lovgiver under udøvelse af den vide skønsmargen, som den råder over på området for socialpolitik og beskæftigelse, har forsøgt at opnå en balance mellem viljen til at fremme unge arbejdstageres adgang til beskæftigelse og overholdelsen af ældre personers ret til at arbejde.

46 Hvad angår det omhandlede formål, der består i overordnet at sikre foryngelsen af den samlede aktive arbejdsstyrke, kan der således argumenteres for, at et sådant formål ikke går videre, end hvad der er nødvendigt, eftersom der med rimelighed kan gives afslag på ansættelse eller rekruttering af pensionerede personer, der har afsluttet deres erhvervsaktive liv, og som modtager en alderspension, med henblik på at fremme fuld beskæftigelse for den aktive arbejdsstyrke eller fremme de yngres adgang til arbejdsmarkedet.

47 Således som den forelæggende ret har anført, er det derimod ikke sikkert, at den i hovedsagen omhandlede foranstaltning, der består i at forbyde pensionerede personer i at deltage i interessetilkendegivelser med henblik på tildeling af undersøgelses- og rådgivningsopgaver, gør det muligt på effektiv vis at forbedre mulighederne for, at yngre personer kan få fodfæste på arbejdsmarkedet. Idet udførelsen af undersøgelses- og rådgivningsopgaver rent faktisk kan vise sig at være svær og kompliceret, er en ældre person på baggrund af den erfaring, den vedkommende har erhvervet, sandsynligvis bedre stillet til at udføre den opgave, der pålægges denne. Den pågældendes ansættelse er dermed fordelagtig for både den offentlige forvaltning, der har udsendt indkaldelsen af interessetilkendegivelser, og for den almene interesse. Såfremt en foryngelse af den aktive arbejdsstyrke vil kunne opnås i tilfælde, hvor personer, der allerede har en vis erfaring udtrykker interesse for at udføre sådanne opgaver, idet yngre arbejdstagere, der efterfølger disse i de stillinger, der bliver ledige, således får mulighed for at få adgang til arbejdsmarkedet, er det ydermere nødvendigt, at disse undersøgelses- og rådgivningsopgaver ikke er isolerede, tidsbegrænsede stillinger, som ikke giver nogen mulighed for efterfølgende karriereudvikling.

48 Det skal desuden efterprøves, om det i hovedsagen omhandlede forbud ikke går videre end nødvendigt for at nå det forfulgte mål, idet det indebærer et uforholdsmæssigt stort indgreb i de pensionerede personers legitime krav, eftersom det udelukkende er støttet på kriteriet om den alder, der muliggør modtagelsen af en alderspension, og ikke tager hensyn til rimeligheden af niveauet for den alderspension, som de berørte modtager ved deres erhvervsmæssige karrieres ophør.

49 Det er imidlertid relevant at tage hensyn til niveauet for den alderspension, som de omhandlede personer vil kunne modtage, eftersom den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning gør det muligt for disse personer at bestride ledelses- og direktørstillinger i en tidsbegrænset periode og på frivillig basis i overensstemmelse med de budgetmæssige overvejelser, som den italienske regering har gjort gældende, samtidig med det beskæftigelsespolitiske mål, der er støttet på en foryngelse af den aktive arbejdsstyrke.

50 Det tilkommer den nationale ret, som er enekompetent til at bedømme de i hovedsagen omhandlede faktiske omstændigheder og til at fortolke den gældende nationale lovgivning, at efterprøve, om det forbud, der gælder for pensionerede personer, mod at deltage i interessetilkendegivelser med henblik på at få tildelt undersøgelses- og rådgivningsopgaver er egnet til at sikre gennemførelsen af det påberåbte formål, hvis den reelt opfylder hensynet om at nå målet på en sammenhængende og systematisk måde (jf. i denne retning dom af 10.3.2009, Hartlauer, C-169/07, EU:C:2009:141, præmis 55, og af 12.1.2010, Petersen, C-341/08, EU:C:2010:4, præmis 53).

51 I denne sammenhæng påhviler det den bl.a. at efterprøve, om muligheden for at tildele ledelses- og direktørstillinger på frivillig basis ikke i realiteten udgør et finanspolitisk mål, der forfølges af den i hovedsagen omhandlede lovgivning, som er i modstrid med det beskæftigelsespolitiske mål, der er støttet på foryngelsen af den aktive arbejdsstyrke.

52 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at direktiv 2000/78, særlig artikel 2, stk. 2, artikel 3, stk. 1, og artikel 6, stk. 1, skal fortolkes således, at det ikke er til hinder for en national lovgivning, der forbyder de offentlige forvaltninger at tildele undersøgelses- og rådgivningsopgaver til pensionerede personer, for så vidt som denne lovgivning for det første forfølger et legitimt beskæftigelses- og arbejdsmarkedspolitisk formål, og, for det andet, at de midler, der anvendes til at opfylde dette formål, er hensigtsmæssige og nødvendige. Det påhviler den forelæggende ret at efterprøve, om dette er tilfældet i hovedsagen.

Sagsomkostninger

53 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Ottende Afdeling) for ret:

Rådets direktiv 2000/78/EF af 27. november 2000 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv, særlig artikel 2, stk. 2, artikel 3, stk. 1, og artikel 6, stk. 1, skal fortolkes således, at det ikke er til hinder for en national lovgivning, der forbyder de offentlige forvaltninger at tildele undersøgelses- og rådgivningsopgaver til pensionerede personer, for så vidt som denne lovgivning for det første forfølger et legitimt beskæftigelses- og arbejdsmarkedspolitisk formål, og, for det andet, at de midler, der anvendes til at opfylde dette formål, er hensigtsmæssige og nødvendige. Det påhviler den forelæggende ret at efterprøve, om dette er tilfældet i hovedsagen.

Underskrifter